

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Het besluit uitvalsituaties (hierna: dit besluit) is een uitwerking van artikel 16, vierde lid, onderdeel a, en vijfde lid, van de Elektriciteitswet 1998, zoals dat komt te luiden met inwerkingtreding van Wet van 9 april 2018 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie) (Stb. 2018, 109). Dit besluit bevat de vrijstellingen en regels voor de verlening van ontheffingen van de wettelijke norm dat een net met een spanningsniveau van 110 kV of hoger, met uitzondering van het net op zee, zodanig is ontworpen en in werking is dat het transport van elektriciteit ook is verzekerd indien zich een uitvalsituatie voordoet. Ook wordt met dit besluit bepaalde ruimte in het elektriciteitsnet - de zogenoemde 'spitsstrook'- vrijgegeven voor (duurzame) opwek. Deze laatste vrijstelling was reeds aangekondigd in de brief aan de Tweede Kamer van 28 juni 2019 over netcapaciteit (Kamerstukken II, 2018 2019, 30196, nr. 669). Hiermee komt er op korte termijn ruimte vrij in het net in gebieden die op dit moment te kampen hebben met schaarste vanwege de snelle opkomst van duurzame opwek.

2. Wie zijn betrokken?

Netbeheerders, producenten en afnemers elektriciteit en de toezichthouder (de Autoriteit consument en markt).

3. Wat is het probleem?

Het Nederlandse elektriciteitsnet kent een hoge mate van betrouwbaarheid. Om de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening te borgen is in de Elektriciteitswet 1998 de norm opgenomen dat een net met een spanningsniveau van 110 kV en hoger, zodanig is ontworpen en in werking is dat het transport van elektriciteit ook verzekerd is bij een uitvalsituatie. Deze norm wordt ook wel de enkelvoudige storingsreserve of n-1 genoemd. Het onverkort voldoen aan n-1 is niet voor alle uitvalsituaties of netelementen doelmatig of in het algemeen belang. Sommige aanpassingen van het net om aan het n-1 vereiste te kunnen voldoen, leiden tot hoge investeringen, terwijl deze investeringen niet significant zullen bijdragen aan het verbeteren van de leveringszekerheid. Daarnaast is onverkort vasthouden aan n-1 het met het oog op de energietransitie niet houdbaar. Het midden- en laagspanningsnet worden vanwege lokale duurzame opwek in sterk toenemende mate belast. Die productie moet van het middenspanningsnet via het hoogspanningsnet (110 kV tot 220 kV), dat daar niet goed op is ingericht, worden afgevoerd naar het landelijke EHS-net (220 kV en hoger). Hierdoor kunnen projecten voor zon en wind geen doorgang vinden en dat is onwenselijk met het oog op de doelstelling die Nederland heeft om in ieder geval een aandeel van 27% hernieuwbare energie in 2030 te realiseren. Met een beperkte aanpassing van de betrouwbaarheid van bepaalde onderdelen van het net kan op korte termijn meer duurzame productie worden aangesloten. Deze vergroting van de transportcapaciteit is hard nodig om de doelstellingen voor hernieuwbare energie te halen en de energietransitie een impuls te geven.

4. Wat is het doel?

Er zijn verschillende doelen:

- Het doel is om op korte termijn meer capaciteit in het net te krijgen, zodat er meer duurzame opwek aangesloten kan worden in gebieden in Nederland waar op dit moment een gebrek aan netcapaciteit is.
- Daarnaast is het doel om ervoor te zorgen dat netelementen met een lage faalkans en faalfrequentie niet onnodig redundant worden uitgevoerd. Dit is van belang om het net betaalbaar te houden.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De keuze voor wettelijke normering van de betrouwbaarheid van hoogspanningsnetten (n-1) is al op wetsniveau gemaakt. Dit besluit bevat de kaders voor afwijking van deze norm waarbij de publieke belangen van betrouwbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid integraal worden afgewogen.

6. Wat is het beste instrument?

De keuze voor wetgeving is al in de Wet voortgang energietransitie gemaakt. Dit besluit bevat de uitwerking van de bepaling over n-1 in de Wet voortgang energietransitie .

7. Wat zijn de gevolgen?

Het besluit is getoetst op zijn effecten voor de betrokken partijen. Aangezien het hier om eisen aan de transportdienst gaat, heeft het besluit in eerste instantie voornamelijk effect op netbeheerders. Zij moeten immers de benodigde investeringen doen om aan de norm uit de wet te kunnen voldoen. De inschatting in het rapport Kwaliteitsnorm enkelvoudige storingsreserve in het Nederlandse hoogspanningsnet is dat onverkort vasthouden aan de norm van n-1 circa 7 miljard Euro aan investeringen in het elektriciteitsnet nodig zijn.

Met het opstellen van het besluit is veelal aangesloten bij de betrouwbaarheid van het net zoals het nu is uitgelegd. De verwachting is dan ook dat de investeringen als gevolg van de vrijstellingen in dit besluit beperkt zijn. Bovendien zullen deze investeringen op logische momenten gedaan worden, namelijk als toch al een grootschalige renovatie of modificatie van dat netelement is voorzien. Bij de vrijstellingen wordt bovendien goed aangesloten bij de huidige situatie. Door de vrijstellingen op de transformatoren ten behoeve van verbruik kan de huidige praktijk gecontinueerd worden en worden aanpassingen aan het merendeel van de bestaande MS-installaties en duurdere nieuwe MS-installaties voorkomen. Deze besparingen lopen voor nieuwe installaties op van half miljoen Euro voor een schakelinstallatie tot een 4 miljard Euro per onderstation.

Naast de besparingen doordat de huidige praktijk gecontinueerd kan worden, geeft de extra vrijstelling op de transformatoren ten behoeve van productie extra besparingen. Door het gebruik van de reservetransformator voor productie kan de investering in een nieuwe transformator, bijbehorende hoogspanningsveld en aanpassingen in het HS-station voorkomen worden. Hiermee wordt ca. 3 miljoen Euro bespaard per reservetrafo die voor dit doel kan worden ingezet. Het gebruik van de spitsstrook in het HS-net en de reserve transformatoren zullen een kleine investering vragen vanwege aanpassingen in de beveiliging en besturing van deze onderdelen van het net. Deze zijn echter niet noemenswaardig in vergelijking tot de genoemde besparing. Deze zijn echter niet noemenswaardig in vergelijking tot de genoemde besparing.

De netbeheerder kan nu ook al een ontheffing van de norm van redundantie uit de codes aanvragen. De kosten hiervan zullen vergelijkbaar zijn met de kosten die op basis van dit besluit worden gemaakt. Dit onderdeel heeft dan ook weinig effect in de markt.

Voor producenten betekent dit besluit dat er op korte termijn in delen van het land met gebrek aan netcapaciteit toch een aansluiting kan worden gerealiseerd. Dit is in de eerste plaats belangrijk voor producenten in Drenthe en Groningen die al een SDE+-beschikking hebben en in de wachtrij staan voor een aansluiting.

[PM sneller te maken met storing]